

Velfærdsministeriet
Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Att.: Julie Begtorp

Dato: 7. januar 2008

Sagsnr.: 2007-26846
Dok.nr.: 2008-8145

/HH/ABL/BOF

Redegørelse vedrørende bostedet Tokanten

Velfærdsministeriet har anmodet Københavns Kommune om en redegørelse, der giver svar på spørgsmål fra Folketingets Socialudvalg:

1. redegørelse om problemerne på bostedet ”Tokanten”, som de er blevet præsenteret i Berlingske Tidende den 16. og 17. december 2007.
2. om kommunen dels har levet op til sine tilsynsforpligtelser i forhold til ”Tokanten”, dels en præcisering af, hvori tilsynet har bestået.
3. hvad kommunen vil gøre for at tage hånd om problemerne og sikre sig imod gentagelser, og evt. sikre et bedre tilsyn samt bedre supervision af ledelse og personale.

Ad 1.

Socialforvaltningen har den 20. december 2007 udarbejdet en redegørelse til Københavns Kommunes Socialudvalg på baggrund af presseomtalen i blandt andet Berlingske Tidende. Redegørelsen giver en dækkende forklaring på de problemer, der er omtalt i pressen.

Forvaltningen henviser derfor til denne redegørelse som besvarelse af spørgsmål 1 til brug for udarbejdelse af ministeriets besvarelse til Folketingets Socialudvalg.

Redegørelsen vedlægges i en presseudgave, hvori tavshedsbelagte oplysninger er fjernet til brug for eventuel udlevering.

Ad 2.

Københavns Kommune afholder årlige ordinære tilsyn på kommunens boenheder for psykisk udviklingshæmmede. Det er på Tokanten senest sket den 7. marts 2006 og den 13. februar 2007. Derudover har Kommunen afholdt 2 ekstraordinære tilsyn på Tokanten i andre anledninger.

I anledning af den konkrete sag har Kommunen afholdt kursus den 24. juli 2007 i magtanvendelse på Tokanten og sikret, at de manglende registrerede magtanvendelse blev indsendt og vurderet.

Kommunens tilsyn af boenheder for psykisk udviklingshæmmede som Tokanten, foretages af Socialforvaltningens Kvalitets- og Tilsynskontor i henhold til retssikkerhedslovens §16, hvorefter Kommunalbestyrelsen har pligt til at føre tilsyn med, hvordan de kommunale opgaver løses. Tilsynet omfatter både indholdet af tilbudene og den måde, opgaverne udføres på.

Tilsynsforpligtelsen mv. reguleres yderligere af Serviceloven og tilknyttede bekendtgørelser og vejledninger, og kontrol af magtanvendelse udøves i henhold til særlige bekendtgørelser herom.

Tilsynsvirksomheden i København er tilrettelagt i samarbejde med Folketingets Ombudsmand og Københavns Borgerrådgiver og i overensstemmelse med retningslinjerne for deres tilsynsvirksomhed.

På denne baggrund er det målet for tilsynet at såvel tilsynsbesøget samt den afsluttende tilsynsrapport medvirker til at højne kvaliteten på bostedet.

Dette sker ved den dialog, der opstår under tilsynsbesøget og de vurderinger, råd- og vejledninger og eventuelle henstillinger og påbud, der fremkommer i den afsluttende tilsynsrapport. Rapporten forventes at indgå i botilbudets udviklingsarbejde.

Tilsynet har i den forbindelse ingen selvstændig kompetence til at iværksætte initiativer. Tilsynet følger dog op på tilsynsrapporter og forvaltningen har etableret en procedure, hvor gentagne henstillinger og påbud godkendes af direktionen, hvilket sikrer den fornødne gennemslagskraft på institutionen og internt i organisationen.

Ud over det lovpligtige tilsyn i henhold til retssikkerhedsloven foretager forvaltningens mål- og rammekontorer et løbende driftsherretilsyn f.eks. med hensyn til kvalitetsstandarder og økonomi.

Kvalitets- og Tilsynskontoret har udarbejdet en fælles model for tilsynsarbejdet i kontoret, der samtidig sikrer, at arbejdet tilrettelægges i overensstemmelse med Folketingets Ombudsmands anbefalinger om et tilsyn adskilt fra drift.

Modellen sikrer, at tilsynsrapporterne rummer faktuelle oplysninger om tilsynsbesøget efterfulgt af følgende temaer, som gennemgås ved det generelle tilsyn:

- særligt fokus for tilsynet,
- målgruppe, målsætning og brugersammensætning,
- fysiske rammer,
- tilrettelæggelse af den samlede indsats over for brugeren,
- brugerens trivsel og dagligdag,
- brugerindflydelsen,
- inddragelse af pårørende,
- magtanvendelse,
- medicinhandling, alkohol og stofmisbrug,
- hjælpemidler og
- personalet.

Under hvert tema kommer Tilsynet med en generel vurdering, hvorefter der kan gives bemærkninger på 3 niveauer, henholdsvis råd og vejledning, henstilling eller påbud.

Tilsynet bruges på forskellig måde som sparringspartner. Under tilsynsbesøget taler tilsynskonsulenterne med ledelsen, personalet og enkelte beboere og evt. pårørende. Derudover kommer udkast til tilsynsrapporterne til udtalelse på institutionen og det ansvarlige centrale kontor, og der afholdes ind imellem efter institutionernes behov møder med institutionen om resultaterne af tilsynet. Endelig afholder tilsynet efter behov kurser inden for centrale fokusområder, f.eks. medicinhandling eller magtanvendelse.

På det overordnede plan er ingen begrænsninger i sparringen, men den begrænses konkret af, at der ikke må udøves sparring på forhold, der senere skal gøres til genstand for et uafhængigt tilsyn.

Ad 3.

Socialudvalget har på møde den 20. december 2007 besluttet følgende:

"At der laves en grundig ekstern undersøgelse af forholdene på alle bosteder i København og et oplæg til anbefalinger til eventuelle forbedringer på området.

At ti-punkts planen som tidligere er vedtaget implementeres umiddelbart

At det sikres at tilsynet med bosteder fremover omfatter brugen af p.n. medicin og håndtering af beboernes økonomi

At der skal være et kvalificeret eksternt tilsyn blandt andet efter inspiration i modellen i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen.

At der ønskes en indstilling om muligheden for midlertidig hotline hos Borgerrådgiveren til indberetninger for f.eks. pårørende, beboere, medarbejdere og tidl. medarbejdere vedr. forvaltningens institutioner

At der ønskes en indstilling om forbedring af Kvartalsvis rapport og statistik til udvalget."

Initiativer, der umiddelbart sættes i værk på Tokanten

Som det fremgår af den redegørelse, der blev forelagt Københavns Kommunes Socialudvalg den 20. december, blev der med virkning fra den dato konstitueret en ny forstander for Tokanten.

Den konstituerede forstander har dels til opgave at skabe den nødvendige ro om brugerne og medarbejderne på botilbudet dels at udarbejde og iværksætte en handleplan for indsatsen i forhold til de 8 beboere på Tokantens afdeling, Persillevej 2A, og i forhold til beboerne på tilbudets andre boafdelinger.

Handleplanen skal som minimum indeholde:

- En fuldstændig psykiatrisk og neuropædagogisk udredning af alle beboerne ved ekstern konsulentbistand
- Udarbejdelse af fornyet handleplan for hver enkelt beboer, herunder vurdering af behov for værgemål, ledsageordning, supplerende hjælpemidler mv. i samarbejde med Handicapcenteret
- Undersøgelse og fremadrettet håndtering af praksis vedrørende magtanvendelse mv. på botilbudets øvrige afdelinger.
- Indsats for besættelse af ledige stillinger evt. ved tilbud om rotation til faste medarbejdere fra andre botilbud
- Styrkelse af det psykiske arbejdsmiljø gennem supervision og udarbejdelse af fornyet APV

- Der skal foretages en fuldstændig gennemgang af samtlige beboeres regnskaber for perioden fra 2001 til 2007 og foretages tilbagebetaling der, hvor det kan konstateres at udgifter uretmæssigt er blevet afholdt for beboernes midler

Den fælles handleplan for botilbudene på Persillevej, Tomatvej, Radisevej og Irlandsvej

Københavns Kommune søsatte allerede i kølvandet på den såkaldte Sjælør-sag i februar 2007 et fagligt udviklingsprojekt med henblik på generelt at styrke faglig viden, etik, arbejdsmiljø mv. på alle kommunens botilbud til personer med handicap. Initiativerne beskrives nedenfor sammen med en aktuel status.

På baggrund af forløbet med Tokanten igangsætter Socialforvaltningen en bredere handleplan, som i første omgang retter sig mod samtlige botilbud på det område, der afgrænses af Persillevej, Tomatvej, Irlandsvej og Radisevej, det tidligere Sundbyvang-område, med følgende elementer:

- Der skal på hvert enkelt botilbud udarbejdes en plan for, hvordan man vil skærpe indsatsen i forhold til forebyggelse af konflikter, magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, indberetning, opfølgning mv. Planen skal angive hvordan området vil blive behandlet på afdelingsmøder mv., samt hvordan ledelsen vil sikre større opmærksomhed om forebyggelse, indberetning og opfølgning
- Samtlige faste medarbejdere skal gennemføre de efteruddannelseskurser, der allerede er udviklet om forebyggelse af konflikter mv.
- Der skal på tværs af hele botilbudsområdet udarbejdes et fælles koncept for pædagogiske handleplaner, som skal implementeres, således at alle beboere inden udgangen af 2008 har en fornyet handleplan ud fra det nye koncept. I den forbindelse skal der i samarbejde med handicapcenteret udvikles en model for årlig revision af handleplanen efter Servicelovens § 141, evt. i form af et samlet koncept. Et sådant samlet koncept vil formodentlig først kunne implementeres fra 2009.
- Den udviklede politik for, hvordan man på tilbudene skal forholde sig til spørgsmålet om politianmeldelse af voldsepisoder skal formidles og implementeres på det enkelte tilbud
- Det samlede etiske kodeks for bo- og dagtilbud på handicapområdet, som vil foreligge i udkast i løbet af januar måned, skal indarbejdes på de enkelte arbejdspladser. Lederne skal indgå i ledelsesudviklingsforløb om implementering af det etiske kodeks og der skal lokalt laves plan for implementering.

- Der skal i løbet af 2008 gennemføres en række tilsyn specifikt fokuseret på spørgsmålet om arbejdet med Servicelovens regler om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten.
- Der skal udvikles et initiativ for at holde de pårørende orienteret om udviklingen i antallet af magtanvendelsesindberetninger mv. f.eks. i form af, at de pårørende hvert kvartal modtager et nyhedsbrev, hvor der indgår tal for periodens indberetninger på magtanvendelsesområdet.

Handleplanen har til formål at styrke arbejdet med forebyggelse af magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, arbejdet med etik i dagligdagen og arbejdet med brugernes individuelle handleplaner.

Handleplanen præsenteres for medarbejdere på de berørte tilbud på et møde den 9. januar 2008 og igangsættes umiddelbart derefter.

Socialforvaltningens faglige udviklingsprojekt for handicapområdet 2007-2008

På baggrund af mediernes omtale af en række kritisable forhold på Københavns Kommunes botilbud Sjælør i februar 2007 afsatte Socialudvalget 2 mio. kr. til et fagligt udviklingsprojekt for samtlige bo- og dagtilbud på handicapområdet i Københavns Kommune.

Generelt har projektet til formål, at

- styrke den faglige viden på tilbuddene om brugerne og pædagogiske metoder,
- styrke det enkelte tilbud som en værdibaseret arbejdsplads præget af respekt for brugerne og dialog mellem ledere, medarbejdere, brugere og pårørende,
- skabe attraktive, udviklende arbejdspladser, et godt arbejdsmiljø samt de bedste rammer for rekruttering og fastholdelse af kvalificeret personale,
- sikre at der på det enkelte tilbud er veletablerede systemer, der skaber sikkerhed for, at retningslinjer for medicinering og magtanvendelse kendes og overholdes af alle.

Det faglige udviklingsprojekt er udviklet i samarbejde med Landsforeningen for Socialpædagoger (LFS) og gennemføres igennem udvikling og implementering af 6 delprojekter, der hver tilrettelægges i dialog med forstandere, medarbejdere, brugere og pårørende:

1. Faglighed, kompetenceudvikling og efteruddannelse.

Dette delprojekt har til formål at starte en langsigtet proces, der skal sikre, at alle ansatte har den nødvendige viden for at kunne håndtere det daglige arbejde. Delprojektet består af kursusaktiviteter samt en særlig uddannelse af faglige nøglepersoner på bo- og dagtilbud. De ansatte tilbydes blandt andet faglige kurser i magtanvendelse og konfliktløsning, samspil med brugerne (kommunikation, anerkendelse, motivation og brugerindflydelse).

Endvidere vil der være specialkurser i handleplaner, medicin håndtering, autisme, neuropsykologi, sanseintegration, seksualitet og handicap samt seksuelle overgreb.

Endelig vil der være en uddannelse af 1-2 nøglepersoner på hvert tilbud, som bl.a. vil bestå i konfliktløsning, coaching, faglig sparring, netværksfacilitering og mødeledelse.

Status er, at der er stor søgning til kurserne i magtanvendelse – kurset bliver således dubleret 1 – 2 gange. Første kursus er afholdt med ca. 20 deltagere. Der er indgået aftale med Danmarks Forvaltningshøjskole om, at de udbyder en kursusrække fra december 2007 til april 2008. Datoer for 2007 – januar 2008 er meldt ud.

2. Udvikling af holdninger og værdier samt pædagogisk praksis

Formålet med dette delprojekt er at sikre, at der på alle bo- og dagtilbud for handicappede foregår en løbende dialog om etik, holdninger og værdier, og at indholdet i dialogen omsættes til praksis og forankres i hverdagen.

Der er derfor igangsat en proces, hvor alle ledere og medarbejdere skal bidrage til en fælles etisk kodeks, som blev besluttet på et ”Etisk kodeks seminar” 18. – 19. december 2007. Arbejdsgrundlaget for den etiske kodeks er en række dilemmaer fra dagligdagen i tilbuddene, som alle har udarbejdet i løbet af november. De ca. 50 dilemmaer foreligger i pjeceform. Seminaret blev afholdt med 90 deltagere – primært fra bo- og dagtilbud på handicapområdet. Den etiske kodeks vil blive trykt og udsendt i januar 2008.

Herefter vil lederne blive støttet i at indarbejde den etiske kodeks i dagligdagen. Fra februar til maj 2008 vil der blive afholdt seminarer i netværkene med deltagelse af samtlige 45 ledere og et tilsvarende antal centrale medarbejdere på tilbuddene, som skal understøtte omsætningen i dagligdagen. Forvaltningen vil regelmæssigt følge op på aktiviteterne omkring den etiske kodeks.

3. Rekruttering og introduktion

Formålet med dette delprojekt er at sikre, at kommunen fremadrettet kan rekruttere kvalificeret personale og at kommunen rekrutterer medarbejdere, som bedst muligt matcher behovene på de enkelte arbejdspladser.

Derfor er der etableret et fælles introduktionsforløb og to undersøgelser af hvad de studerende og medarbejderne lægger vægt på i arbejdet med handicappede. Disse to undersøgelser skal understøtte videreudviklingen af fælles introduktionsforløb og af arbejdet med personalepolitikken på området.

Første introduktionsforløb er afsluttet med udgangen af 2007. Datoer meldes fortløbende ud direkte til ledere og forstandere. Der har deltaget 35 nyansatte i det første forløb. Et lignende antal vil gennemgå forløbet 2 – 3 gange i 2008.

Undersøgelsen blandt studerende og ansatte, der skal understøtte rekrutteringsindsatsen, foreligger cirka 1. februar 2008.

4. Arbejdets organisering

Dette delprojekt skal afdække muligheder for en eventuel fremtidig anderledes organisering af arbejdet. En arbejdsgruppe bestående af forstandere, ansatte i tilbud, MR-Handicap og LFS skal arbejde med dette ved bl.a. at undersøge mulighederne for ressourcenattevagter, behov for anderledes arbejdstilrettelæggelse, en bedre balancering af samspillet mellem faglærte og ufaglærte samt brugen af supervision.

Arbejdet gik i gang 27. november 2007 og forventes afsluttet i løbet af 1. kvartal 2008 med en række forslag, der kan implementeres på den enkelte arbejdsplads.

5. Ledelsesudvikling

På kort sigt ligger dette delprojekt stille pga. de mange aktiviteter, der trækker på ledere og forstandere. I løbet af 2008 vil initiativerne blive samlet op i forhold til ledelsen på tilbuddene.

6. Bruger- og pårørendeinddragelse

Der skal udarbejdes en fælles politik for bruger- og pårørendeinddragelse, som skal beslattes politisk. Formålet hermed er at sikre dialog med relevante interessenter på området samt at sikre ejerskab blandt dem til den politik, der arbejdes efter.

Delprojektet består af et forløb med workshops for personale, brugere og pårørende samt en konsensuskonference. Dette forløb skal munde ud i en politik, som kan beslattes af

socialudvalget samt informationsmateriale til brug på den enkelte arbejdsplads.

Status er, at der er indgået en aftale med Socialt Udviklingscenter (SUS) om at varetage denne opgave, herunder workshops med personale, brugere og pårørende. Der arbejdes nu på en tidsplan for de enkelte aktiviteter, som vil ligge klar i løbet af februar måned 2008.

Fælles for alle bo- og dagtilbud for handicappede

Endvidere arbejder Socialforvaltningen med forberedelse af en strukturreform for bo- og dagtilbud til handicappede. Planen er at samle eksisterende botilbud i en række målgruppe specifikke centre med en samlet ledelsesgruppe. Formålet er at skabe mere robuste enheder, hvor det bliver muligt at arbejde tættere sammen om udviklingen af det faglige indhold i ydelserne til brugerne. Samtidig skabes der muligheder for, at der mellem de enkelte tilbud sker en udveksling af erfaringer med hensyn til f.eks. arbejdet med individuelle handleplaner, procedurer og retningslinier for arbejdet med forebyggelse af konflikter, metoder til udredning af brugernes kommunikative forudsætninger mv. Derudover kan der indenfor rammerne af de nye centre udpeges og uddannes faglige nøglepersoner på enkelte områder, som på tværs af tilbudene kan gå ind og agere som faglige konsulenter og tilbyde supervision i forhold til faglige eller ledelsesmæssige problemstillinger. Derigennem vil man også styrke en form for intern styring og kvalitetssikring indenfor de tilbud, der er samlet i centeret.

I forlængelse af Socialudvalgets beslutning om at etablere en ekstern tilsynsmodel for det sociale område, er der igangsat et arbejde med henblik på at udlægge tilsynet til ekstern leverandør. Projektet skal dels afklare proceduren, en realistisk tidsplan samt fastsættelse af de krav, der skal stilles til et eksternt tilsyn. Socialforvaltningen vil gerne vende tilbage til Velfærdsministeriet med de mere konkretiserede planer i løbet af de næste måneder.

Venlig hilsen

Anette Laigaard
adm. direktør

Anders B. Lassen
kontorchef

MR Handicap

Bernstorffsgade 17, 2.
1592 København V

Telefon
3317 3317

Telefax
3317 3210

Direkte telefon
3317 3608

E-mail:
AndersB.Lassen@sof.kk.dk

www.kk.dk